

Läkemedel och alkohol

Alkohol under läkemedelskuren kan orsaka problem

Då man använder läkemedel bör man använda alkohol bara om ämnena inte har skadlig samverkan.

Det blir sällan en farlig samverkan mellan läkemedel och små mängder alkohol, men verkningarna kan ändå vara besvärliga eller överraskande. Samverkan beror på vilket läkemedel som används och mängden alkohol. Skillnaderna mellan olika individer är också stora.

Alkohol kan förstärka eller försvaga effekten av ett läkemedel, så att läkemedlet inte verkar som planerat. En del läkemedel kan tillsammans med alkohol orsaka kraftigt illamående eller andra skadliga verkningar som inte annars förekommer.

Vid användning av lugnande mediciner och sömnmediciner bör alkohol inte användas. Alkohol ökar också den tröttande verkan av vissa antihistaminer som används för att behandla allergi. Trötthet eller andra i sig ofarliga interaktioner kan orsaka faromoment till exempel i trafiken.

Läkemedlets samverkan med alkohol är bra att kontrollera på förhand på apoteket, med läkaren eller på bipacksedeln.

Ingen alkohol under läkemedelsbehandlingen?

Överlag anses det ofta att man inte skall använda alkohol under en läkemedelsbehandling. De flesta mediciner kräver emellertid inte en total avhållsamhet från alkohol. Ibland kan någon låta bli att ta sin medicin av rädsla för skadlig samverkan. Med tanke på behandlingen är det här ofta ett dåligt alternativ.

**Det väsentliga är att på förhand ta reda på
medicinens och alkoholens eventuella samverkan.**

Interaktioner på det centrala nervsystemet

Många av alkoholens och läkemedlens interaktioner beror på ämnenas verkningar på det centrala nervsystemet. Alkohol påverkar kraftigt det centrala nervsystemet och orsakar bl.a. berusning, trötthet, förvirring och försämrade koordinationsförmåga. I stora doser orsakar alkoholen andningsförlamning.

Läkemedel som påverkar det centrala nervsystemet kan förstärka alkoholens skadeverkningar. Sådana mediciner är t.ex. sömn- och lugnande mediciner, många depressions- och psykosmediciner, starka smärtmediciner och antihistaminer. På motsvarande sätt kan alkoholen förstärka medicinernas skadeverkningar.

När ett läkemedel påverkar reaktionsförmågan finns det ofta en röd triangel på förpackningen. Triangeln finns dock inte på alla läkemedel som verkar tröttande eller som kan försämra uppmärksamheten i trafiken.

FRÅGA PÅ APOTEKET!

Kontrollera alltid läkemedlets samverkningar med alkohol

Att låta bli att ta medicinen är alltid ett dåligt alternativ. Å andra sidan kan vissa allmänt använda mediciner tillsammans med alkohol orsaka överraskande reaktioner.

I den här broschyren finns exempel på läkemedel och läkemedelsgrupper som har skadliga samverkningar med alkohol.

Sömn- och lugnande mediciner, psykosmediciner och andra mediciner som påverkar det centrala nervsystemet

De som använder sådana här läkemedel borde diskutera med läkaren om alkoholbruk under läkemedelsbehandlingen. De här läkemedlen påverkar, liksom alkoholen, det centrala nervsystemet och kan vid samtidig användning orsaka överraskande kraftig trötthet eller förvirring. En samtidig överdos av alkohol och dessa läkemedel kan orsaka en livsfarlig förgiftning.

Epilepsi- och migränmediciner kan också orsaka skadeverkningar tillsammans med alkohol.

Diabetesmediciner

Diabetespatienter bör alltid vara försiktiga med alkoholanvändningen. Alkohol sänker blodsockerhalten och verkar liknande som många diabetesmediciner, varvid blodsockerhalten kan sjunka för kraftigt. En del diabetesmediciner som tas via munnen (t.ex. glibenklamid) kan med alkohol orsaka en antabuseffekt med illamående.

Diabetes som inte är i balans kan, redan med en liten mängd alkohol, orsaka farliga situationer t.ex. i trafiken.

Smärtmediciner

Många antiinflammatoriska smärtmediciner kan också utan alkohol orsaka slemhinneskador i matsmältningskanalen (t.ex. acetylsalicylsyra, ibuprofen, ketoprofen och indometacin). Med alkohol växer risken för dessa skador. Av de antiinflammatoriska smärtmedicinerna har ibuprofen ansetts vara minst skadligt. Paracetamol är också en rätt magvänlig smärtmedicin, men på grund av risken för leverskador bör särskilt de som använt rikliga mängder alkohol undvika användningen av det.

Starka smärtmediciner (t.ex. preparat som innehåller kodein och tramadol) kan orsaka trötthet och vid stora doser till och med andningsförlamning. Alkohol ökar risken för skadeverkningar. På dessa smärtmediciner finns ofta en röd varningstriangel.

Mediciner mot hjärt- och blodkärllsjukdomar

Alkohol kan inverka på många sätt på blodtrycket och på effekten av blodtrycksmediciner. Vid tillfälligt bruk ökar ofta alkoholen blodtrycksmedicinernas effekt. Detta leder till sänkt blodtryck, vilket i sin tur kan orsaka illamående eller svindel, särskilt då man stiger upp från liggande ställning.

Alkohol utvidgar blodkärlen och kan förstärka effekten av nitrater ("nitro"), som används vid kranskärllsjukdom och hjärtinsufficiens. Det här kan orsaka en kraftig sänkning av blodtrycket och svindel.

Alkohol förstärker effekten av varfarin, som används som koagulationshämmande medicin, vilket ökar blödningsrisken.

Antihistaminer

Många s.k. äldre antihistaminer, som används i behandlingen av allergi-symtom och åksjuka, kan verka tröttande som sådana. Alkohol kan kraftigt öka den tröttande verkan. Dessa antihistaminer finns förutom i tabletter också i en del hostmediciner.

Antihistaminer som säljs utan recept är sällan tröttande och med dem kan man använda måttliga mängder alkohol. Särskilt då man just börjat använda antihistaminerna lönar det sig ändå att vara försiktig. En liten del av användarna kan uppleva trötthet vid normal dos redan utan alkohol, och alkoholen kan förstärka den här verkan.

Alkohol och magmediciner

Alkohol upptas främst i början av tunntarmen, efter magsäcken. Mediciner som påskyndar magsäckens tömning kan både förstärka och försnabba alkoholens verkan. Mediciner som fördröjer magsäckens tömning har motsatt effekt.

Användning av alkohol kan lätt leda till att man glömmer att ta medicinen. Kräkningar som orsakas av alkoholen kan också göra att läkemedlet kommer ut innan det hunnit upptas och verka i kroppen.

Alkohol belastar leverns ämnesomsättning

I levern bryter olika enzymer ner läkemedlen. Alkohol kan belastas leverns ämnesomsättning så, att läkemedlet bryts ner långsammare och dess halt i kroppen ökar. Då verkar läkemedlet kraftigare och kan orsaka skadeverkningar som inte vanligtvis förekommer. På samma sätt kan alkoholhalten i kroppen bli högre och verkningstiden förlängas.

Leverns ämnesomsättning kan bli snabbare hos sådana som under en längre tid använt rikliga mängder alkohol. Då kan läkemedlens koncentration och verkan i kroppen bli mindre än vanligt. Redan en riklig alkoholkonsumtion under några veckor kan orsaka en skadlig försnabbning av leverns ämnesomsättning.

I levern nedbryts alkohol till bl.a. acetaldehyd och ättiksyra. Om ett läkemedel förhindrar nedbrytningen av acetaldehyd kan det orsaka förgiftningssymtom (s.k. antabusreaktioner) såsom rodnad, huvudvärk, darrningar och illamående.

Antibiotika

De flesta antibiotika har ingen betydande samverkan med alkohol. Ofta kan man med en antibiotikakur ta en liten mängd alkohol, t.ex. ett glas vin.

Vissa antibiotika bör emellertid inte alls kombineras med alkohol. Sådana antibiotika är t.ex. metronidazol- och nitrofurantoinpreparat som används mot tand-, urinvägs- och svampinfektioner. Dessa kan tillsammans med alkohol orsaka en antabusreaktion. En reaktion är möjlig ännu några dagar efter det att kuren tagit slut.

Andra ämnen

En del naturmediciner som påverkar leverns ämnesomsättning (t.ex. johannesört) kan öka alkoholens verkningar.

Blandmissbruk av läkemedel och alkohol

Också tillfällig användning av läkemedel och alkohol samtidigt kan orsaka förutnämnda verkningar.

En längre samtidig användning av läkemedel och alkohol kan bero på beroende av dessa ämnen. Då lönar det sig alltid att ta kontakt med läkare. Om du misstänker att du har problem med användningen av läkemedel eller alkohol, är det bra att öppet ta upp frågan med den egna läkaren.

Läkemedel med vilka man inte bör använda alkohol, och läkemedel där alkohol-användning först bör diskuteras med läkare

Verkningarna är individuella och kan bero på t.ex. läkemedlets dos.

Sömn- och lugnande mediciner (dessa mediciner har också andra användningsområden, såsom muskelavslappning).	Alprazolam Generics®, Alprox®, Buspar®, Buspiron Alpharmav, Diapam®, Medipam®, Opamox®, Oxamin®, Oxepam®, Risolid®, Stesolid®, Temesta®, Xanor®, Dormicum®, Halcion®, Imovane®, Insomin®, Midazolam Alpha® [®] , Normison®, Somnor®, Sonata®, Stella®, Stilnocty, Tenox®, Valrian®, Zolpidem Biochemie®, Zolpidem GEA®, Zolpidem-ratiopharm®, Zopiclon Generics®, Zopiclone Alpha® [®] , Zopinox®, Vertipam®
Smärtmediciner som påverkar det centrala nervsystemet.	Abalgin®, Ardinex®, Depolan®, Dolcontinv, Durogesic®, Morphin®, Oxanest®, Oxycontin®, Oxynorm®, Panacod®, Temgesic®, Tradolan Retard®, Tramadin®, Tramadol GEA®, Tramadol Generics®, Tramagetic OD®, Tramal®, Trambo®
S.k. tricykliska depressionsmediciner.	Anafranil®, Doxal®, Noritren®, Surmontil®, Triptyl®
Mediciner som används vid behandling av epilepsi.	Många preparat
S.k. äldre antihistaminer (allergimedier, mediciner mot åksjuka).	Atarax®, Disofrol®, Rinomar®, Marzine®, Postafen®
Antibiotika (preparat som innehåller metronidazol eller nitrofurantoin kan orsaka en antabusreaktion).	Flagyl®, Metronidazol Alpha® [®] , Trikozol®, Nitrofur-C®

Läkemedel med vilka man bör vara försiktig med alkohol

Det kan förekomma stora individuella skillnader, bl.a. beroende på läkemedlets dos, också i de här läkemedlens samverkan med alkohol.

Diabetesmediciner (diabetiker bör alltid noga överväga sin alkoholkonsumtion, eftersom en obalanserad diabetes redan med en liten mängd alkohol kan orsaka faromoment t.ex. i trafiken).	Alla preparat som tas via munnen (kan orsaka antabusreaktion).
Antiinflammatoriska smärtmediciner.	Alla preparat
S.k. "icke-tröttande" antihistaminer (allergimedier).	Aerius [®] , Alzyl [®] , Benadryl [®] , Cetirizin Biochemie [®] , Cetirizin Durascan [®] , Cetirizin Generics [®] , Cetirizin-ratiopharm [®] , Cidron [®] , Clarityn [®] , Gardex [®] , Geklimon [®] , Heinix [®] , Histec [®] , Kestine [®] , Loratadin Alpha [®] , Loratadin Biochemie [®] , Loratadin Durascan [®] , Loratadin Generics [®] , Loratadin ratiopharm [®] , Mizollen [®] , Siterin [®] , Telfast [®] , Tuulix [®] , Xyzal [®] , Zyrtec [®]
Vätskedrivande-, hjärt- och blodtrycksmediciner.	Alla preparat, särskilt "nitro"

Sakkunnig:
Timo Seppälä, MKD, docent i farmakologi

Redan en liten mängd alkohol kan med vissa läkemedel
orsaka överraskande trötthet eller kraftigt illamående.

•

Använd alkohol och läkemedel samtidigt bara om du vet
att de inte har skadlig samverkan.

•

Att den röda varningstriangeln fattas på
ett läkemedel betyder inte att det passar ihop med alkohol.

•

Kontrollera hur läkemedlet passar med alkohol,
på apoteket, med läkaren eller på bipacksedeln.

www.apteekit.net

Nättjänst för apotekets kunder.

Servicen omfattar bl.a. apotekens kontaktuppgifter,
läkemedelspriser och en egenvårdsguide.

SUOMEN APTEEKKARILIITTO
FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND